Genovaitė Kynė,
Mykolo Romerio universiteto Edukologijos ir socialinio darbo institutas

ŽYGIS Į HALASANO UGNIKALNIO VIRŠŪNĘ

1 pav. Halasano ugnikalnis. Prieiga internete: https://flickr.com/photos/lge/6259503755/
Fig. 1. Halasan Volcano

Prieš metus, 2024-ųjų žiemą, lankiausi tolimojoje Pietų Korėjoje, kur manęs laukė žygis į aukščiausią šios šalies viršūnę – Halasano ugnikalnį. Jį skyriau Lietuvos geografų draugijos (LGD) 90-mečiui ir šviesios atminties geografui dr. Rimantui Krupickui, kurį visada vadinu savo Mokytoju, atminti. Jis praplėtė mano akiratį, padėjo geriau pažinti gamtą, suprasti aplinką ir 1991-aisiais atvedė į LGD. Vėliau net septynerius metus teko būti šios draugijos prezidente.

Į Pietų Korėjos sostinę Seulą atvykau vasario mėnesį ir Lietuvos Respublikos (LR) ambasadoje kartu su čia gyvenančiais lietuviais paminėjome Vasario 16-ąją (2 pav.). LR ambasadorius Ričardas Šlepavičius ir jo pavaduotojas diplomatas Vilijus Samuila – Jaunųjų geografų mokyklos (JGM) alumnai, todėl šventinio vakaro metu šioje tolimoje šalyje nuolat skambėjo R. Krupicko vardas ir vasaros stovyklų prisiminimai. Kitą dieną lankiau tarp dviejų Korėjos pusiasalio valstybių – laisvės ir diktatūros – plytintį pasienio ruožą – demilitarizuotą (DMZ) teritoriją, kur nuolat jaučiama įtampa. Vėliau – skrydis į stiprių vėjų ir ištvermingų moterų vulkaninės kilmės Čedžu (*Jeju*) salą, garsėjančią lavos urvais, kriokliais ir mandarinų giraitėmis. Įsimintinas susitikimas su čia gyvenančia ir „Menų salą“ sukūrusia tautiete Agne Latinyte. Saloje saugomi net keli Jungtinių Tautų švietimo, mokslo ir kultūros organizacijos (angl. *United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization,* UNESCO) paveldo sąraše esantys objektai. Aplankiau tris iš jų: Songsane išsiveržus ugnikalniui iškilusią Saulėtekio kalvą, kuri primena milžinišką karūną, nes kraterio viršų supa 99 uolos; hanejo (*haenyeo* arba *henjo*) – moteris nardytojas, jūros gėrybių rinkėjas, kurios be jokios papildomos įrangos gali nerti į daugiau nei 10 m gylį ir ilgai išbūti po vandeniu, taip pat unikalų joms skirtą muziejų; Halasano nacionalinį parką ir jame stūksantį aukščiausią, iš 370 vulkaninių kūgių sudarytą šalies kalną, kurio krateris susiformavo po paskutinio išsiveržimo įgriuvus kalvagūbrio viršūnei. Jis ir buvo mano kelionės ir numatyto žygio tikslas.

Halasanas (Halos ugnikalnis) – aukščiausia Pietų Korėjos viršūnė, iškilusi 1 947 m virš

2 pav. Vasario 16-osios minėjimo dalyviai – Pietų Korėjoje gyvenantys lietuviai ir ambasados darbuotojai. Centre – ambasadorius Ričardas Šlepavičius, jam iš kairės – Genovaitė Kynė, pirmas iš kairės – ambasadoriaus pavaduotojas Vilijus Samuila, 2024 m., LR ambasada Seule. Genovaitės Kynės nuotr.
Fig. 2. Participants of the February 16th Commemoration – Lithuanians living in South Korea and Embassy staff. In the centre – Ambassador R. Šlepavičius, with G. Kynė on his left, and first from left – Deputy Ambassador V. Samuila, 2024. Photo by G. Kynė

jūros lygio Čedžu saloje. Jis susiformavo daugiau nei prieš 2,5 mln. metų plioceno laikotarpiu, išsiveržus bazaltinei lavai (3 pav.). 2014 m. radioaktyviosios anglies metodu atliktas datavimas parodė, kad po bazalto sluoksniu esanti anglis – 5 000 m. amžiaus, o 2017 m. atlikti tyrimai kraterio uolienų amžiui nustatyti atskleidė, jog dabartinė kalno forma susidarė prieš 37 000–20 000 m. Taigi, Halasano ugnikalnis po paskutinio ledynmečio galėjo būti aktyvus. Pasaulinės vulkanizmo programos (angl. *The Global Volcanism Program,* GVP), kurią vykdo Smitsono institucija (angl. *The Smithsonian Institution*), biuletenyje rašoma, kad jei ugnikalnis per paskutinius 10 000 m. buvo išsiveržęs, jis laikomas aktyviu (prieiga internete: https://volcano.si.edu/volcano.cfm?vn=306040). Jei XI a. Joseono dinastijos istoriniuose įrašuose kalbama apie Halasaną, tai pagal šį apibrėžimą jis nėra miegantis ar

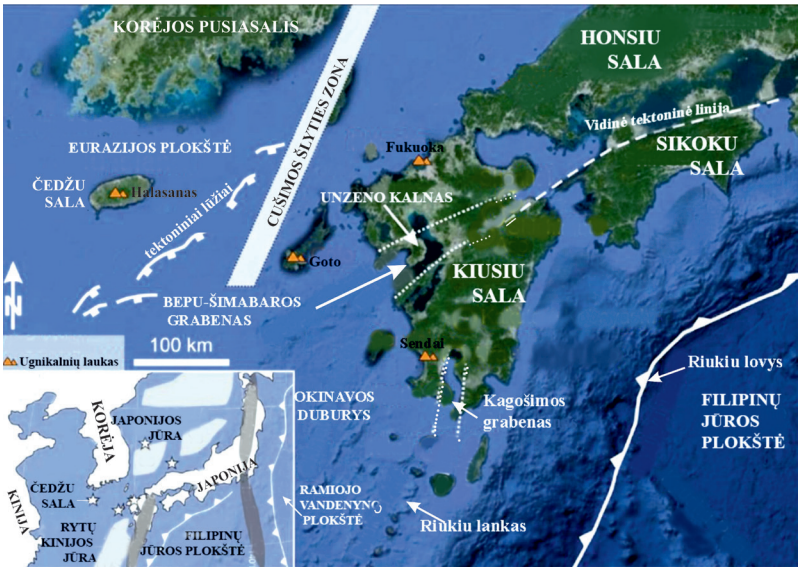

3 pav. Geologinė Čedžu salos padėtis (nuo subdukcijos ribos sala nutolusi apie 650 km). Prieiga internete: https://www.researchgate.net/figure/Geological-setting-of-Jeju-Island-Jeju-is-located-650-km away-from-the-subduction_fig1_272379410
Fig. 3. The geological position of Jeju Island (about 650 km from the subduction boundary)

4 pav. Genovaitės Kynės žygio maršrutas: Gvaneumsos (Gwaneumsa) šventykla–Halasano viršūnė–Seongpanako šventykla, taip pat kiti šio kalno pėsčiųjų takai. Prieiga internete: http://shared.wikivoyage.org/wiki/Image:Hallasan.svg
Fig. 4. The route of the G. Kynė trek is Gwaneumsa Temple–Hala Peak–Seongpanak Temple, as well as other hiking trails on this mountain

užgeseęs ugnikalnis, nes paskutinį kartą išsiveržė kiek daugiau nei prieš 1 000 m. *1002 m. birželio mėn. jūros viduryje išaugo kalnas. Kalno viršūnėje buvo keturios milžiniškos skylės, iš kurių tekėjo raudonas skystis ir penkias dienas kilo tiršti dūmai. Visas raudonas skystis sukietėjo ir tapo akmeniu* (iš XI a. Joseono dinastijos istorinių įrašų).

Ugnikalnio krateryje tyvuliuoja 550 m pločio Baltojo elnio (*Baengnokdam* arba *Baengnok*) ežeras, kurio pavadinimas siejamas su šių vietų mitiniu gyvūnu – baltuoju elniu. Pasak legendų, jis iš dangaus atkeliaudavo atsigerti gaivaus ežero vandens, o kalnuose gyvenantys dievai su juo žaisdavo, jodinėdavo.

Halasano nacionalinio parko teritorijoje įrengti septyni pažintiniai įvairaus sudėtingumo pėsčiųjų takai: Gvaneumsos (*Gwaneumsa*), Seongpanako, Eorimoko, Jengsilo (*Yeongsil*), Donaeko, Esungsengako (*Eoseungsaengako*) ir Seokgulamo (4 pav.). Taip pat po žeme apie 42 km vingiuoja lavos ir tunelių labirintas. Šioje vietovėje gyvena apie 4 000 gyvūnų rūšių, įskaitant 160 paukščių, tačiau žiemą, deja, gyvybės mažai. Didžiausi šių kalnų gyvūnai ir Halasano simbolis – stirnos, kurių skaičius paskutiniais metais didėja, nors neseniai rūšis buvo ties išnykimo riba.

Kopimas į patį Halasano ugnikalnį – ilgas ir sudėtingas žygis. Leidžiantis į jį, būtina laikytis numatytų instrukcijų – iš anksto užsiregistruoti, susimokėti mokestį, turėti antbačius, batų apsaugas nuo slydimo („kates“), lazdas, maisto, vandens etc. (prieiga internete: https://visithalla.jeju.go.kr/main/main.do). Šiltuoju metų laiku žygeivių būna daug, tada srautai reguliuojami, o žiemą kopiančiųjų labai mažai. Todėl mane labai detaliai patikrino, ar esu tinkamai pasiruošusi žygiui. Kelyje numatytos tarpinės stotelės, kuriose fiksuojamas laikas, – nepasiekus stotelės laiku, toliau kopti neleidžiama.

Žygį pradėjau ankstyvą (5.30 val.) vasario 20-osios rytą dar tamsoje, pilant lietui ir siaučiant stipriam vėjui. Iki pirmos Samgakbongo tarpinės stotelės maždaug septyni kilometrai, ją turėjau pasiekti iki 12.00 val. Tai man pavyko nesunkiai, nes lietus ir vėjas kiek aprimo ir leido pasidžiaugti gamtos grožiu – neįprastų formų uolomis ir vešlia augalija. Geromis oro sąlygomis nuo šios tarpinės stotelės iki viršūnės kopimas užtruktų maždaug valandą ar pusantros, tačiau dangus vėl aptemo, vėjas stiprėjo ir nieko gero nežadėjo. Mėgautis žygiu darėsi vis sunkiau, o kai iki viršūnės liko vos 100 m, teko susiimti ir nuolat sau kartoti:

„Turiu eiti...“ Tai įsiminę Mokytojo R. Krupicko žodžiai, tokiu pat pavadinimu išleista ir prisiminimų apie jį knyga, kurios sumanytojos geografės Aušra Narbutaitė-Jorgensen, Linoreta Vasilevičienė ir Sabina Pranculienė. Siaučiant vėjui ir šlapdribai Halasano viršūnę pasiekiau 13.00 val. Deja, bet vos įžiūrėjau ugnikalnio krateryje užšalusį Baltojo elnio ežeriuką... Čia galėjau užtrukti tik pusvalandį, tad skubėjau fotografuotis – viena su Trispalve ir LGD vėliava (5 pav.). O štai tarsi iš niekur išdygęs žmogelis jau moja ranka – laikas leistis žemyn. Nusileidimas sunkus – slidūs, statūs bazaltiniai šlaitai, kiek žemiau – upeliu virtęs apie 3 km besitęsiantis takas (6 A, B pav.). Įveikusi visus sunkumus, per vienuolika valandų kalnuose nuėjau apie 26 km ir tikslą pasiekiau!

Ši nepamirštamų įspūdžių kupina geografinė kelionė į Pietų Korėją ir žygis į aukščiausią šalies viršūnę – Halasano ugnikalnį baigėsi. Ją skyriau LGD ir jos nariams, kurie buvo patikėję man prezidentės pareigas ir suteikė galimybę kartu tobulėti ir augti. Ateityje laukia naujos kelionės ir žygiai. Kaip rašė LGD įkūrėjas prof. Kazys Pakštas, kelionės – tai geografų laboratorija. *Kas iš jų nekeliauja, nestebi žemėvaizdžių ir žmonių, tas prasilenkia su savo mokslo dalyku* (K. Pakštas. Aplink Afriką. Nuo Kauno iki Kapštato. T. 1. Kaunas, 1936, P. 5).

5 pav. Genovaitė Kynė su LGD vėliava Halasano viršūnėje. G. Kynės nuotr.
Fig. 5. G. Kynė with the flag of the Lithuanian Geographical Society at the top of Halasan. Photo by G. Kynė

6 A, B pav. Bazaltinis uolų takas, kuris greitai virsta upeliu. G. Kynės nuotr.
Fig. 6 A, B. A basalt rock path that quickly turns into a stream. Photo by G. Kynė